

Харківський інститут соціальних досліджень

Річний звіт 2014

Зміст

Інформація про організацію	3
Напрямки діяльності	4
• Сприяння роботи національного превентивного механізму в Україні	4
• Моніторинг дотримання прав дитини у виховних колоніях	6
• Участь у реформуванні органів внутрішніх справ при МВС України	8
• Участь в вирішенні проблем, пов'язаних із бойовими діями на сході країни	9
• Робота із студентами та волонтерами	11
Фінансово-господарська діяльність	12
Контакти	13

Інформація про організацію:

Громадська організація «Харківський інститут соціальних досліджень» (ХІСД) була створена 10 березня 1999 року. 15.12.2010 р. була здійснена перереєстрація ГО «ХІСД» у зв'язку із приведенням у відповідність до Закону України «Про об'єднання громадян». Харківський інститут соціальних досліджень займається правозахисною, моніторинговою, методичною та дослідницькою діяльністю, в яку залучені фахівці в галузі соціології, права й психології. **Правозахисна діяльність** пов'язана із втіленням проектів, які спрямовані на демократизацію діяльності органів внутрішніх справ й підвищення впливу громадського контролю за правоохоронною діяльністю. **Моніторингова діяльність** спрямована на реалізацію вимог Факультативного протоколу до Конвенції ООН проти катувань. **Методична робота Інституту** стосується до розробки посібників, пов'язаних з взаємодією громадян з органами внутрішніх справ в Україні Важливим напрямком діяльності організації є **дослідницька робота** - ХІСД постійно проводить соціологічні дослідження щодо оцінки роботи міліції за допомогою громадської думки; дослідження з дотримання прав етнічних меншин в діяльності органів внутрішніх справ, правові потреби населення України, правові потреби ромів, трудова дискримінація людей старшого віку, дотримання прав іноземних студентів при взаємодії з міліцією, дослідження нетолерантних організацій в Україні тощо.

В ХІСД працюють висококваліфіковані фахівці в галузі соціології, права й психології, в том числі 2 доктора і 10 кандидатів наук. Експерти інституту пройшли спеціальне навчання на тренінгах, які проводили фахівці Польського Гельсінського Фонду з Прав людини.

Напрямки діяльності

Сприяння роботі національного превентивного механізму в Україні

Задля налагодження більш продуктивної роботи механізму незалежних відвідувань місць несвободи Харківський інститут соціальних досліджень ініціював створення єдиної інтернет-платформи для узагальнення даних про всі місця несвободи в Україні. Була створена інтерактивна карта, прикріплена до сайту НПМ в Україні - <http://map.npm.org.ua>

Карта дає можливість не тільки продивитися всі місця несвободи, але й відібрати необхідні за областю, відомством підпорядкування, типом закладу, фактом відвідування та його датою (за весь період, конкретний рік та місяць). Створена сторінка є зручним інструментом для планування і оцінки моніторинрів НПМ, а також для роботи з усіма 10 міністерствами, в яких знаходяться місця несвободи, для

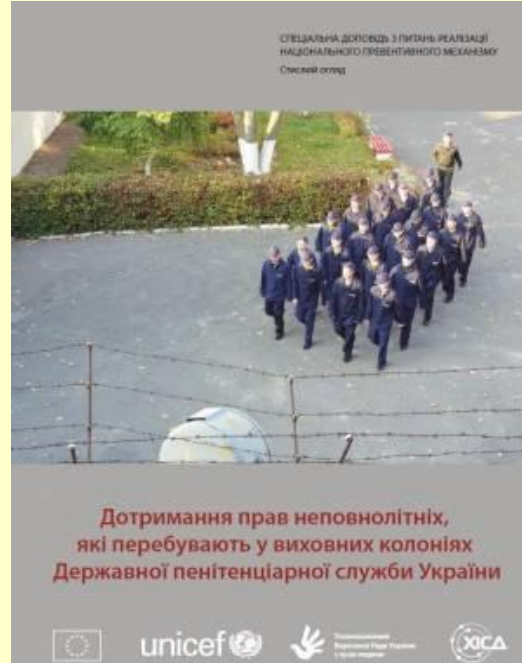
обговорення ситуації, яка склалась, і лобіювання позитивних змін.

Окрім того, важливим здобутком 2014 року за цим напрямком стала розробка мінімальних стандартів належного поводження з клієнтами в соціальних місцях несвободи. Такі стандарти дають змогу більш якісно проводити моніторинг, адже монітори мають можливість не тільки фіксувати побачені у місцях несвободи умови перебування, але й оцінювати їх, орієнтуючись на загальноприйняті норми утримання. Дані стандарти були широко обговорені як серед громадських моніторів та працівників Департаменту з питань реалізації НПМ при Уповноваженому ВР України з прав людини, так і серед співробітників самих місць несвободи та представників державних органів, які здійснюють нагляд. Зазначені заходи, включаючи створення сайту, стали можливими завдяки всебічній підтримці Програми розвитку ООН в Україні та ІСАР "Єднання".

За підтримки Дитячого фонду ЮНІСЕФ були окремо запропоновані стандарти належного поводження з дітьми в місцях несвободи. Основою для них є, у першу чергу, численні міжнародні нормативні акти — від обов'язкових для виконання конвенцій до рекомендаційних правил. Також був використаний закордонний досвід, зокрема критерії оцінювання поводження з дітьми, які перебувають в установах позбавлення волі, розроблені Інспекторатом в'язниць Великобританії. Там вони є певним відкритим для обговорення й внесення змін зведенням загальних критеріїв, які потрібно враховувати в ході моніторингу.

Окремо Харківський інститут соціальних досліджень за підтримки Координатора проектів ОБСЄ в Україні вже дев'ятий рік поспіль безпосередньо сприяє організації і проведенню візитів у місця несвободи по всій країні. Так, за 2014 рік ХІСД було організовано понад 60 візитів.

Моніторинг дотримання прав дитини у виховних колоніях

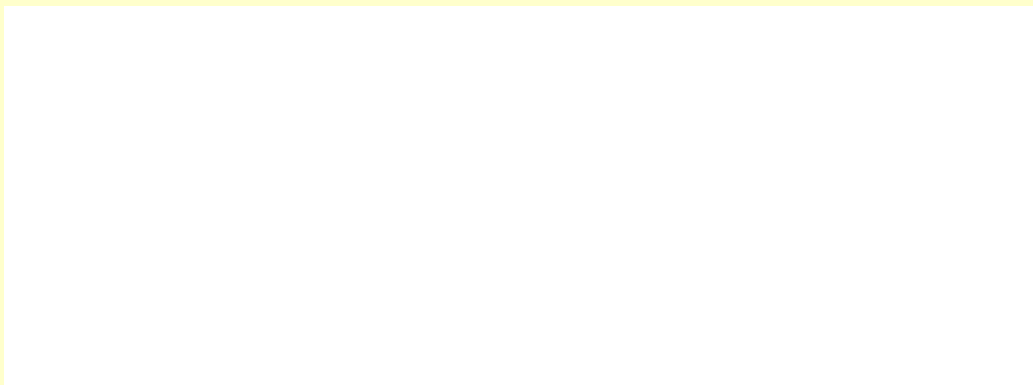

Окремим напрямком роботи ХІСД у 2014 році став моніторинг дотримання прав дитини у виховних колоніях, за результатами якого створено Спеціальну доповідь НПМ «Дотримання прав неповнолітніх, які перебувають у виховних колоніях Державної пенітенціарної служби України». Моніторинг відбувся завдяки підтримці Дитячого фонду (ООН) ЮНІСЕФ в Україні та Європейської Комісії в рамках спільного проекту «Досягнення найбільшої консолідації реформ в системі кримінальної юстиції щодо дітей з метою протидії тортурам та іншим формам жорстокого поводження з дітьми в пострадянських країнах».

Моніторинг показав, що на сьогодні система виконання покарань неповнолітніх є такою, яку можна розцінювати не більше і не менше як покарання зі всіма притаманними їй проблемами у сучасному українському суспільстві: погане харчування, надмірно жорстокі вимоги режиму, відсутність доступу до ресоціалізаційних та

освітніх послуг, обмеження контактів із зовнішнім світом, важка праця та погана медицина. Така ситуація жодним чином не сприяє ресоціалізації / виправленню дітей з делінквентною поведінкою, які скоїли злочини, а робить з них жертв, що у свою чергу вкрай ускладнює їх повернення до нормального життя. При цьому значною проблемою є відсутність дієвих запобіжників насильству та жорстокому поводженню із дітьми. У колоніях наявні обмеження на частоту та тривалість контактів із близькими; не впроваджена безпека співіснування засуджених через відсутність розподілу їх за категоріями.

Саме для визначення масштабів цих проблем та вироблення дієвих рекомендацій зі зміни перевиховної роботи з дітьми дослідники відвідали 7 виховних колоній в Україні, опитали понад 300 вихованців, передивилися умови проживання та виховання дітей та ознайомилися з документацією закладів. Головний висновок, який було зроблено, стосується передусім того, що система перевиховання дітей потребує докорінних змін і має трансформуватися у сучасну сервісну службу з надання ресоціалізаційних послуг з певними, чітко прописаними обмеженнями, які диференційовано обумовлені тяжкістю скоєного дитиною злочину. Спеціальна доповідь НПМ акумулювала у себе не тільки інструментарій та результати візитів, але і конкретні рекомендації, направлені Державній пенітенціарній службі України задля приведення умов утримання та перевиховання дітей у відповідність до міжнародних та національних стандартів.

Участь у реформуванні органів внутрішніх справ при МВС України

Упродовж 2014 року півробітники ХІСД неодноразово брали участь у громадських обговореннях з питань впровадження змін у діяльність правоохоронних органів. Зокрема, були одними із реалізаторів пілотного проекту з реформування міліції, який було затверджено наказом МВС України від 01.07.2014 р. № 622 «Про підготовку та проведення експерименту з удосконалення діяльності органів і підрозділів внутрішніх справ ГУМВС України у Львівській області». Експеримент передбачав роботу за такими напрямками:

- Аналіз (аудит) сучасного стану органів та підрозділів ГУ МВС України у Львівській області;
- Оптимізація структури;
- Взаємодія органів місцевої влади з міліцією;
- Реформування діяльності підрозділів ДАІ;
- Запровадження нових показників ефективності роботи;
- Зміни в процедурах кадрової роботи;
- Запровадження моделі community policing у роботі з населенням;
- Підвищення рівня прозорості та відповідальності міліції.

Із результатами соціологічного дослідження, проведеного ХІСД, щодо реформування міліції у Львівській області можна ознайомитися за посиланням: <http://khisr.kharkov.ua/index.php?id=1419177912>

Також директор ХІСД Денис Кобзін і провідний експерт ХІСД Андрій Черноусов є членами Експертної ради з питань дотримання прав людини та реформування органів внутрішніх справ при МВС України.

Участь в вирішенні проблем, пов'язаних із бойовими діями на сході країни

Харківський інститут соціальних досліджень неодноразово брав участь у зустрічах представників моніторингових місій ООН, ОБСЄ, УВКБ, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, органів місцевого самоврядування та громадськості, присвяченим дотриманню прав внутрішньо переміщених осіб, військових, осіб, які перебувають у місцях несвободи на окупованій території України.

Окрім того, у складі різних делегацій представники ХІСД відвідували військові частини та місця компактного проживання переселенців на території Донецької,

Харківської областей із метою моніторингу умов перебування і потреб, які необхідно задовольнити.

Зі звітами за деякими відвідуваннями можна ознайомитися за посиланнями:

Дитячі оздоровчі табори м. Святогірськ та м. Харків - <http://khisr.kharkov.ua/index.php?id=1404997867>

Лікарні та районна державна адміністрація м. Красний Лиман Донецької області-

<http://khisr.kharkov.ua/index.php?id=1404756098>

Богодухівська школа-інтернат у Харківській області -

<http://khisr.kharkov.ua/index.php?id=1402931990>

Окремо ХІСД була піднята тема медичного забезпечення внутрішньо переміщених осіб на підконтрольних територіях України, а також дотримання їх права на освіту. У кінці 2014 року були розпочаті соціологічні дослідження за даними темами.

Не менш важливим питанням у зв'язку із бойовими діями на сході країни стала проблема вивезення людей із місць несвободи які із підконтрольної терористам території, так і із «сірих» зон, які також є небезпечними для перебування дітей, інвалідів, людей похилого віку тощо. ХІСД неодноразово підіймав це питання у ЗМІ, наголошуючи на тому, що це повинна бути, передусім, державна програма евакуації, а не точечні вивезення людей волонтерськими ініціативними групами. Більш детально про це можна дізнатися за посиланнями:

<http://interfax.com.ua/news/general/236980.html>

<http://khisr.kharkov.ua/index.php?id=1417345367>

<http://khisr.kharkov.ua/index.php?id=1417345144>

Робота із студентами та волонтерами

Харківський інститут соціальних досліджень постійно взаємодіє із студентами соціологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, організовуючи для них практику на різних курсах. В подальшому частина студентів прийшли до нас у якості волонтерів.

Одним із результатів спільної роботи із студентами у 2014 році є проведений контент-аналіз повідомлень інтернет-ЗМІ про долю дітей під час масових акцій протесту. Дослідження охоплює публікації, розміщені у період з 22 листопада 2013 по 11 березня 2014 року. Зі звітом можна ознайомитися за посиланням <http://khisr.kharkov.ua/index.php?id=1397045859>

Фінансово-господарська діяльність

У 2014 році ГО «ХІСД» отримано добровільних пожертвувань, безповоротної фінансової та благодійної фінансової допомоги у грошовій формі на загальну суму 1 105 572,00 грн.

Контакти

Адреса: 61045, м. Харків, пров. О. Яроша, 12-а, к. 116

Телефон: +38(057) 754 80 94

Електронна пошта: khisrmedia@gmail.com

Сайт: www.khisr.kharkov.ua

Сторінка у Фейсбук: <https://www.facebook.com/NGO.KHISR>